

Mari Seidelbergi kõrge priimula hübriidid Tallinna Botaanikaaias 2012. a. kevadel.

Varretu priimula kasvatamisest

Kas talvel potillena kasvanud priimulat on mõtet kevadel välja peenrale istutada? Kas praegu tasub õitsevaid lilli osta, et hiljem peenral kasvatada?

Vastab

MARI SEIDELBERG

TBA vanemaednik

Talvel ja kevadel õitsevad varretu priimula (*P. vulgaris*) hübriidid on suureõielised, nende õied on paljudes erksates värvitoonides kollased, punased, sinised, roosad või valged, mitmevärvilised või on taimed tädisõielised. Sobivates tingimustes õitsevad need priimulad toas 3–4 nädalat.

Pärast välisõhuga harjutamist võite taimed aprilli lõpul peenraste poolvarjulisse kasvukohta istutada. Suvel kosunud priimulad õitsevad jälle järgmisel kevadel, mõned istikud võivad silmailu pakkuda isegi mitu aastat. Mitmed hübriidid pole meil aga avamaal kui talvekindlad või on lühiealised. Halvasti talvituvaks on osutunud väga suureõielised (läbimõõt kuni

10 cm) ning lühiealisteks mitmed sinise õievärvusega hübriidid.

Kui tahate erksavärvilisi varretu priimula hübriide aia jaoks, soovitan nad ise seemnest kasvatada. Valige sordid, mis mõeldud avamaale, on talvekindlad ja suhteliselt pika elueaga. Laias valikus aeda sobivate varretu priimula sortide seemneid (nt Arctic-rühma sordid), aga ka kõrge priimula (*P. elatior*) sortide seemneid pakuvad näiteks Jelitto firma ning Seemnemaailm jt.

Vernales- ehk *Primula*-rühma kuuluvate aprillis-mais õitsevate varretu ja kõrge priimula seemned idanevad 2–3 nädalat. Pärast noorte seemikute välisõhuga harjutamist võib pärast öökülmade möödumist juunis taimed kohe huumuse- ja toitainerikka niiske mullaga poolvarjulisse kasvukohta pikeerida. Noored taimed õitsevad järgmisel aastal.

Avamaal on kõige vastupidavamad meie kohalikud aretised. Eestis on priimulate (peamiselt kõrge priimula) sorte aretanud 1960–1980ndail Johan Eichfeld ja Alli Süvalepp, kuid kahjuks on

praegu kaheksast sorditunnistusega sordist järel vaid paar. Mitmesuguse õievärvusega, avamaal vastupidavaid kõrge priimula hübriide leidub ka pika iluaiandusliku traditsiooniga koduaedades, kus neid on kasvatatud juba aastakümneid.

Varretu ja kõrge priimula sordid eelistavad poolvarjulist kasvukohta ning huumusrikast mulda, kuid kasvavad ka päikesepaistel ning tavalisel parasniiskel aiamaal. Paljud priimulad lõhnavad meeldivalt ning kõrge priimula sortide varval asuvad õisikud sobivad lõikeks.

Selleks et taimed oleksid õierohked ja vastupidavad, on peale tavapärase hoolduse väga olulised kaks asja: esiteks, et muld oleks alati niiske, ja teiseks õigeaegne taimede noorendamine kevadel või sügisel.

Kuival ajal vajavad priimulad kindlasti kastmist, sest põua käes kannatanud taimed võivad kohe hukkuda või talvel hävida. Noorendada tuleb tihedaks kasvanud puhmiku jagamisega 3–5 aasta järel. Kuid rammusal aiamaal kasvanud taimed vajavad jagamist varem, koguni 2–3 aasta järel.